
Stockholmskällan

Barnarbete under industrialismen

Fabriksägarna kommer servera mat och ordna utbildning till sina barnarbetare, men vem tjänar egentligen mest på det?

I den här uppgiften tränar eleverna:

- **källkritik**
- **historisk referensram**
- **tolkningar och perspektiv**

Instruktion till uppgiften

Den här uppgiften handlar om att tolka källor och avgöra vilken information källorna ger, och vems perspektiv de berättar någonting om. Uppgiften passar att göra i mindre grupper eller i helklass. Du kan skriva ut brevet och instruktionerna om du vill.

Uppgiften utgår från ett brev från fabriksägarna som rör arbetsvillkoren för barnen som jobbar i fabriken. Texten är skriven i lättläst stil, men med ett ålderdomligt språk. Översatt till modern, enklare svenska ser brevet ut så här:

"Ägarna till fabriken har fått reda på att många barn bor långt ifrån fabriken. Därför går det åt mycket tid för barnen för att resa till arbetet. Det gör att barnen riskerar att missa sina måltider. Maten som barnen har fått i fabriken har varit i för små portioner och maten har också varit för dålig. Med tanke på barnens hälsa har ägarna därför bestämt att barnen kommer att få äta i spinneriets matsal under dessa tider:

- Frukost serveras kl. 8 – 9.
- Lunch serveras kl. 13 – 14.
- Middag serveras kl. 16 – 17.

Kostnaden för måltiderna kommer att dras av från barnens lön. Detta införs i januari och de föräldrar som inte går med på det får ta sina barn från fabriken. Undantag kommer inte att göras.

Vi förbereder också undervisning i kristendom, matte och skrivande. Ägarna vill starta en söndagsskola. Mer information om det kommer längre fram.

Stockholm i december 1836"

Stockholms Mechaniska
BOMULLS-SPINNERI.

Catharina Östra Kyrkogata,
No 27.

Sedan ägarna af ofvannämde fabrik kommit i erfarenhet deraf att större delen af de barn, som användas vid fabriken, såväl genom afligsenheten af deras hemvist, hvarigenom största delen af den för måltiderna medgifna tiden förspilles på vägen från och till fabriken, som äfven att barnen understundom förses med knapp och otjenlig föda, så hafva ägarna till förekommande af de oordningar och den menliga inverkan på barnens hälsa, som oundvikligen häraf blifva en följd, så föranstaltat, att barnen i den vid Spinneriet belägna Matinrättningen erhålla

1:o Frukost kl. 8—9.

2:o Middag kl. 1—2.

3:o Aftonvard kl. 4—5.

Alltsammans emöt ett fastställt pris af Tio skillingar riksgäld för hvarje dag, hvilka å dagspenningen afdragas.

Denna ordning tager sin början under loppet af instundande Januari månad och ega de föräldrar, hvilka icke anse densamma öfverensstämmande med sina beräkningar, att genast skilja sina barn från Fabriken, emedan undantag icke kunna göras.

Till beredande af tillfälle för barnen att erhålla undervisning i Christendom samt räkna och skriva, äro äfven ägarna sinnade att inrätta en Söndagsskola, hvarom vidare skall tillkännagifvas.

Stockholm i December 1836.

Elevinstruktion

Läs brevet från 1836. Brevet är skrivet på gammal svenska och kan vara ganska svårt att tyda, men försök!

- 1) Vem har skrivit brevet? Vem är brevet skrivet till?
- 2) Varför tror du att ägarna till fabriken serverar mat och ordnar utbildning?
Resonera!
- 3) Vem eller vilka tjänar på förändringen som beskrivs i brevet?
 - a) de anställda i fabriken?
 - b) de anställdas föräldrar?
 - c) ägarna till fabriken?
 - d) andra personer eller grupper i samhället?

Motivera dina svar!

- 4) Är brevet en bra källa om vi vill ta reda på något om:
 - a) arbetsförhållanden för de som jobbade i fabriken?
 - b) hantverk och teknik vid textiltillverkning 1836?
 - c) vad de anställda åt under sin arbetsdag?
 - d) vad som kunde bekymra en fabriksägare 1836?

Motivera dina svar!